

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Педагогічний факультет/інститут

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Освітня програма Соціальна робота

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Спеціальність 231 Соціальна робота

Галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від “30” серпня 2019р.

м. Івано-Франківськ – 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Психологія вищої школи
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень вищої освіти
Викладач (-і)	Михайлишин Галина Йосипівна – доктор філософських наук, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи; Кулик Іванна Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Контактний телефон викладача	Михайлишин Галина Йосипівна – 0988583584; Кулик Іванна Василівна – 0677047023
E-mail викладача	Михайлишин Галина Йосипівна – galmuh60@gmail.com; Кулик Іванна Василівна – ivannakyluk@ukr.net
Формат дисципліни	Нормативна
Обсяг дисципліни	Кредити ЄСТС -3 (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	
2. Анотація до курсу	
Навчальний курс «Психологія вищої школи» розкриває питання суспільних вимог до формування особистості фахівця з вищою освітою, психологічні основи діяльності студентів, психологічну характеристику професії викладача вищої школи, його функції, особливості науково-педагогічної діяльності викладача, міжособистісні взаємини у системі вищої школи.	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета викладання дисципліни: сформувані у студентів – майбутніх соціальних педагогів систему знань, умінь і навичок з психології вищої школи, які допомогли б майбутнім фахівцям в галузі соціально-педагогічної діяльності доцільно застосовувати ефективні методики викладання, враховуючи вікові особливості розвитку психічних процесів, станів і властивостей майбутніх фахівців, продуктивно розвивати їх індивідуальні особливості і творчі здібності.</p> <p>Завдання: вивчення теоретичних основ психології вищої школи, ознайомлення з основними психологічними проблемами вищої школи, опанування знаннями про психологічні особливості навчально-виховного процесу у вищій школі, про вікові особливості психології студентства та особливості їх комунікації з ровесниками і науково-педагогічними працівниками ВНЗ, розуміння специфіки науково-педагогічної діяльності та шляхів її вдосконалення, розвиток професійно важливих якостей особистості студентів. Міждисциплінарні зв'язки: загальна психологія, вікова психологія, педагогічна психологія, соціальна психологія, психодіагностика, педагогіка, педагогіка вищої школи.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>В кінці вивчення дисципліни студенти повинні знати:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет, завдання та методи психології вищої школи. 2. Основні теорії сучасної психології, які дають можливість розробляти і впроваджувати ефективні методики викладання. 3. Психологічні особливості студентського віку. 4. Особливості соціалізації студентів у ВНЗ. 5. Психологічні основи формування професійних знань та навичок у студентів. 6. Соціально-психологічні процеси у студентських групах. 7. Основні механізми ефективного педагогічного спілкування. 8. Психологічну структуру діяльності студентів і викладачів. 9. Вимоги до особистості викладачів вищих навчальних закладів. 	

10. Психологічні фактори ефективної педагогічної та наукової діяльності викладачів.

уміти:

1. Орієнтуватися в сучасних психологічних проблемах вищої школи.
2. Самостійно виявляти і вирішувати психологічні проблеми, пов'язані з організацією педагогічної та професійної діяльності.
3. Аналізувати психологічні явища і процеси у вищих навчальних закладах.
4. Застосовувати знання з психології вищої школи для розробки методик викладання фахових дисциплін.
5. Визначати психологічні особливості розвитку пізнавальної, емоційно-вольової, ціннісно-мотиваційної, комунікативно-поведінкової сфер студента і студентської групи та застосовувати ці знання на практиці;
6. Виявляти дезадаптацію студентів до умов ВНЗ і фасилітувати процес адаптації студентів до навчання та майбутньої професійної діяльності.

Загальні та професійні **компетентності**, якими повинен оволодіти чи які може удосконалити студент у результаті вивчення дисципліни:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Здатність планувати та управляти часом.

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1-й	Соціальна робота	1-й	Нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
<u>Предмет і завдання психології вищої школи</u> План Предмет та завдання психології вищої школи. Основні категорії психології вищої школи. Завдання психології вищої школи.	Лекція 2 год Семінарське заняття 2 год	1, 2, 5, 6, 8, 10	Опрацюйте основні напрями реформування освіти ХХІ століття та проблеми сучасної психології вищої школи 8 год	Максимальна оцінка - 5	Тиждень

<p>Структура психології вищої школи.</p> <p>Зв'язок психології вищої школи з іншими галузями знань</p> <p>Психологічні засади педагогічного процесу.</p> <p>Історія становлення психології вищої школи.</p> <p>Етапи становлення психології вищої школи.</p> <p>Сучасний етап розвитку вищої освіти в Україні.</p> <p>Завдання психології вищої школи відповідно до Закону України «Про вищу освіту».</p> <p>Основні напрями реформування освіти XXI століття та проблеми сучасної психології вищої школи.</p> <p>Поняття про методологію. Функції методології.</p> <p>Принципи психологічного дослідження.</p> <p>Методи психології вищої школи.</p> <p>Етика психолога-дослідника.</p> <p>Поняття про методичку психологічного дослідження.</p> <p>Дослідницька діяльність викладача вищої школи.</p>					
<p><u>Психологія діяльності та особистості викладача вищої школи</u></p> <p>План Завдання і зміст</p>	<p>Лекція 2 год</p> <p>Семінарське заняття 4 год</p>	<p>2, 4, 6, 8, 10</p>	<p>Підготуйте наукове повідомлення на тему: «ВНЗ як чинник</p>	<p>Максимальна оцінка - 5</p>	<p>Тиждень</p>

<p>діяльності викладача вищої школи.</p> <p>Структура діяльності викладача.</p> <p>Психологічна характеристика науково-педагогічної діяльності та особистості викладача вищої школи, аналіз його професійної компетентності та майстерності.</p> <p>Система знань, навичок, умінь і професійно важливих якостей викладача як чинники педагогічної майстерності.</p> <p>Особливості професійної самосвідомості викладача.</p> <p>Науково-педагогічна творчість, її особливості.</p> <p>Культура педагогічного мислення.</p> <p>Педагогічний такт.</p> <p>Психологічні вимоги до сформованості емоційно-вольової сфери викладача.</p> <p>Психологічні вимоги до характерологічних властивостей викладача вищої школи.</p> <p>Психологічний аналіз педагогічних здібностей викладача та можливості їх розвитку.</p> <p>Особливості діяльності викладача при різних стилях педагогічної взаємодії.</p> <p>Психологічні особливості діяльності</p>			<p>професіоналізації майбутнього фахівця»</p> <p>8 год</p>		
---	--	--	--	--	--

<p>колективу кафедри. Дослідження соціально-психологічного клімату у викладацькому колективі. Педагогічна етика. Типологія особистості викладача. Професіограма викладача вищої школи. Психологічний аналіз педагогічної майстерності викладача вищої школи та шляхи її формування.</p>					
<p><u>Загальна психологічна характеристика періоду пізньої юності</u> План Психологічна характеристика студентського віку як періоду пізньої юності. Новоутворення студентського віку. Криза ідентичності. ВНЗ – один з провідних інститутів соціалізації студента як фахівця. Адаптація студента до навчання у вищій школі. Типологічні особливості студентів. Професійне становлення студента як майбутнього фахівця. Навчально-професійна діяльність у студентському віці. Формування професійної спрямованості студента. Становлення професійних і</p>	<p>Лекція 2 год Семінарське заняття 2 год</p>	<p>1, 2, 3, 5, 8</p>	<p>Опишіть типологічні особливості студентів, що виявляються в навчально-професійній діяльності та поведінці 6 год</p>	<p>Максимальна оцінка - 5</p>	<p>Тиждень</p>

<p>особистісних якостей майбутнього фахівця. Розвиток творчих здібностей у студентів. Самоосвіта та самовиховання студента, їх роль у професійному розвитку. Соціально-психологічні особливості готовності випускників вищої школи до практичної професійної діяльності.</p>					
<p><u>Психологічна характеристика студентської групи</u> План Психологічні особливості студентської групи. Рівні розвитку студентської академічної групи та її структура. Шляхи формування та психологічні особливості студентського колективу. Згуртованість як показник розвитку студентської групи. Лідерство та керівництво у студентській групі. Соціально-психологічні явища в студентській групі та їх вплив на особистість студента. Соціально-психологічний клімат у групі. Методи дослідження особливостей соціально-психологічного клімату у студентській</p>	<p>Лекція 2 год Семінарське заняття 2 год</p>	<p>2, 3, 4, 5, 6</p>	<p>Проаналізуйте соціально-психологічний клімат у своїй групі та визначте його вплив на працездатність. 6 год Розкрийте проблему лідера та лідерства в студентській групі 8 год</p>	<p>Максимальна оцінка - 5</p>	<p>Тиждень</p>

<p>групі. Роль куратора, викладача в життєдіяльності студентської групи. Психологічні засади студентського самоврядування.</p>					
<p><u>Психологічні особливості навчально-професійної діяльності студентів</u> План Студент як суб'єкт навчально-професійної діяльності. Психологічні принципи організації навчально-професійної діяльності студентів. Мотиваційна складова учіння студента. Формування професійних мотивів навчання у студентів. Пізнавальна діяльність студента, її спрямованість на засвоєння професійно важливих знань, умінь і навичок. Розвиток творчого потенціалу студентів під час навчання у ВНЗ. Психологічні аспекти наукової діяльності студентів. Психологічні особливості суспільно корисної діяльності студента. Поняття і сутність самостійної роботи студентів, її психологічне значення. Критерії ефективності учіння. Основні причини неуспішності студентів і шляхи їх подолання</p>	<p>Лекція 2 год Семінарське заняття 2 год</p>	<p>1, 2, 5, 7, 8, 9</p>	<p>Підготуйте наукове повідомлення на тему: «Самоосвіта та самовиховання студента, їх значення в професійному зростанні» 8 год</p>	<p>Максимальна оцінка - 5</p>	<p>Тиждень</p>

<p align="center"><u>Психологія виховання студентської молоді</u></p> <p align="center">План</p> <p>Загальна характеристика виховання. Зв'язок процесів навчання, розвитку і виховання. Завдання виховання студентів відповідно до основних напрямів реформування вищої освіти в Україні.</p> <p>Мета і зміст виховання студентської молоді.</p> <p>Психологічні механізми формування якостей особистості.</p> <p>Самовиховання і перевиховання.</p> <p>Психолого-педагогічна характеристика основних напрямів реалізації функцій виховання у ВНЗ.</p> <p>Критерії моральної вихованості людини.</p> <p>Етапи становлення моральної свідомості студента. Вплив спілкування і різних видів діяльності студентів на формування їхньої моральної самосвідомості.</p> <p>Соціально-психологічні чинники і психологічні механізми формування національної самосвідомості студентів.</p>	<p>Лекція 2 год</p> <p>Семінарське заняття 2 год</p>	<p>1, 2, 3, 5, 7, 9</p>	<p>Опрацюйте Закон України «Про вищу освіту» про студентське самоврядування.</p> <p>Психологічні засади студентського самоврядування</p> <p>8 год</p>	<p>Максимальна оцінка - 5</p>	<p>Тиждень</p>
<p><u>Психологічний аналіз педагогічної взаємодії викладача та студента</u></p> <p align="center">План</p> <p align="center">Особливості змісту</p>	<p>Семінарське заняття 4 год</p>	<p>2, 4, 6, 8, 10</p>	<p>Підготуйте наукове повідомлення на тему: «Особливост</p>	<p>Максимальна оцінка - 5</p>	<p>Тиждень</p>

<p>і засобів спілкування у вищій школі.</p> <p>Психологічний аналіз видів спілкування у вищих навчальних закладах.</p> <p>Рівні спілкування викладачів і студентів.</p> <p>Психологічні проблеми взаємин викладачів і студентів.</p> <p>Гармонізація взаємин викладачів і студентів як чинник становлення особистості майбутнього фахівця.</p> <p>Роль педагогічного спілкування у розв'язанні завдань професійної підготовки майбутнього фахівця.</p> <p>Психологічні особливості розуміння викладачем особистості студента.</p> <p>Діалогічне спілкування, його характеристика та роль у регулюванні протиріч у педагогічній взаємодії.</p> <p>Проблеми емпатії у професійній діяльності викладача.</p> <p>Комунікативна культура викладача вищої школи.</p> <p>Психологічна характеристика конфлікту.</p> <p>Особливості педагогічного конфлікту, стадії його розвитку, поведінка сторін конфлікту.</p> <p>Психологічні бар'єри педагогічної взаємодії.</p> <p>Педагогічний конфлікт: структура,</p>			<p>і педагогічного конфлікту, стадії його розвитку, поведінка сторін конфлікту».</p> <p>8 год</p>		
---	--	--	---	--	--

<p>сфера, динаміка. Конфлікт у взаємодії «викладач-студенти». Поведінка викладача вищої школи у конфліктній ситуації. Поведінка студента в конфліктній ситуації. Психологічні засоби запобігання та стратегії вирішення педагогічного конфлікту. Навчання майбутніх викладачів запобігання (вирішенню) педагогічних конфліктів.</p>					
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	<p>Оцінювання здійснюється за національною та ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт „9.3. Види контролю" Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»).</p> <p>Загальні 100 балів включають: 30 балів за практичні заняття; 20 балів за самостійну роботу; 50 балів за підсумкову письмову роботу.</p>				
Вимоги до письмової роботи	Концептуально точно висвітлення питань.				
Семінарські заняття	<p>Поточний контроль відбувається за результатами виконання самостійних робіт (опрацювання психологічної літератури, написання рефератів, конспектування першоджерел, ведення психологічного словника.</p> <p>Оцінювання відбувається за п'ятибальною шкалою. Залік виставляється наприкінці семестру на основі поточного контролю з урахуванням відвідування занять, виступів на семінарах, якості самостійної навчальної роботи</p>				
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Умовою допуску магістранта до заліку є виконання ним усіх індивідуальних завдань. До залікового завдання включається 3 теоретичні питання й одне практичне завдання.</p> <p>Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу - 50.</p>				
7. Політика курсу					
<p>Політика курсу полягає у гуманістичній спрямованості щодо поваги до особистості студентів як майбутніх фахівців своєї справи академічній доброчесності, педагогічному співробітництві між викладачем та студентами, поданні та засвоєнні навчального матеріалу різними методами</p>					

та способами зручними для студентів та викладача, розвиток інтелектуальних здібностей та практичних навиків у майбутній професійній діяльності.

8. Рекомендована література

Основна

1. Подоляк Людмила Григорівна, Юрченко В.І. Психологія вищої школи [Текст]: підручник.-Рек. МОН; 4-те вид., випр., і доп.-К.:Каравела, 2014.-360 с.
2. Подоляк Людмила Григорівна, Юрченко В.І. Психологія вищої школи : практикум [Текст]:навч. посібник .-Рек. МОН .-К.:Каравела, 2012 .336 с.
3. Подоляк Людмила Григорівна, Юрченко В.І. Психологія вищої школи [Текст]:навч. посібник для магістрантів і аспірантів .-К.:ТОВ "Філ-студія", 2006 .320 с.
4. Психологія вищої школи: підручник. 2-ге вид. Л.Подолюк.-Рек. МОН .- К.:Каравела, 2008. 352с.
5. Туркот Т.І., Коновал О.А. Педагогіка та психологія вищої школи [Текст]: навч.посібник .-Херсон:Олді-плюс, 2013 .466 с.
6. Туркот Тетяна Іванівна Психологія і педагогіка вищої школи [Текст]: навч.посібник .-2-е вид., доп., Рек. МОН .-Херсон:Олді-плюс, 2013 .516 с.
7. Туркот Т. Педагогіка і психологія вищої школи в системі наукових знань / Т.Туркот, О.Коювал // Педагогіка та психологія вищої школи: навч. / Т.Туркот, О. Коювал Херсон, 2013. С.12-31
8. Подоляк Л. Психологія студентської групи / Л.Подоляк , В.Юрченко // Психологія вищої школи: підручник / Л.Подоляк, В.Юрченко. К., 2014. С.102-123
9. Семенова А.В., Гурін Р.С., Осипова Т.Ю. Основи психології і педагогіки: Навч. посіб. К.: Знання, 2006. 319 с.
10. Смирнов С.Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности: Учеб. Пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. М.: Академия, 2003. 304 с.
11. Шарипов Ф.В. Педагогика и психология высшей школы: учебное пособие (Новая университетская библиотека). М.: Логос. 2012. 448 с.

Додаткова (допоміжна) література

1. Бех І.Д. Принципи сучасної освіти. Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. 2005. № 4. С.5-27.
2. Білуха М.Г. Основи наукових досліджень: Підручник для студ. екон. спец. вузів. К.: Вища школа., 1997. 271 с.
3. Боришевський М.Й. Духовні цінності як детермінанта розвитку й саморозвитку особистості. *Педагогіка і психологія*. 2008. № 2. С. 49-57.
4. Винославська О.В. Психологічні особливості студентської групи. *Практична психологія та соціальна робота*. № 7. 2005. С.65-70.
6. Гайдук Н. Концептуальні засади застосування посередництва при розв'язанні конфліктів. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. Львів, 2003. № 6. С.147-157.
7. Грубінко В.В. Формування інноваційного освітнього середовища у ВНЗ в контексті вимог Болонського процесу. / Освіта як фактор забезпечення стабільності сучасного суспільства" (Матеріали „Міжнародної науково-теоретичної конференції, м. Тернопіль, 26 березня 2004 р.). Тернопіль 2004. С.6-17.
8. Жоголева О.Р. Современный процесс социализации студенческой молодежи / О.Р. Жоголева // Социально-экономические проблемы трансформационной экономики. Сборник материалов. – Тюмень: Изд-во „Вектор Бук”, 2006. В. 3. С. 217-220.
9. Крюкова Д.Ф. Психологічні та педагогічні проблеми професійно-особистісного розвитку молоді. / Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи: Матеріали II міжн. наук.-практ. конф. Хмельницький: ТУП. 2003. С.74-83.
10. Кучмиева С. И. Мотивационные факторы профессиональной социализации студентов Среднее профессиональное образование. 2006. № 3. С. 40-42.
11. Леонтьев А.Н. Психологические вопросы формирования личности студента //

Психологія в вузе. 2003. № 1-2. С. 232-241.

12. Маркова А.К. Психологія професіоналізму. М.: 1996. 308 с.

13. Миколайчук М.І. Культурно-ціннісна та релігійна детермінація становлення ідентичності особистості. *Практ. психологія та соц. робота*. 2008. № 12. С. 68-70.

14. Подоляк Л.Г. Психологічна підготовка майбутнього викладача як передумова гуманізації і демократизації вищої освіти / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. *Освіта і управління*. – 2006. Т. 9. № 3-4. С. 99-107.

15. Савенков А.И. Психологические основы исследовательского подхода к обучению: Учебное пособие. М.: «Ось -89». 2006. 480 с.

16. Савченко С.В. Соціалізація студентської молоді в умовах регіонального освітнього простору. Луганск: Альма-Матер, 2003.

17. Скиба М.Є., Островський К.С. Навчання та виховання студентської молоді – на вищій якості рівні. / Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи: Матеріали II міжн. наук.-практ. конф. Хмельницький: ТУП. 2003. С.358-363.

18. Трухан О. Психологічний аналіз життєвих цінностей студентів різних професійних напрямків. *Практ. психологія та соц. робота*. 2009. № 12. С. 52-58.

19. Хоменко А. Вчинкова діяльність і діалогічне спілкування як чинники гуманізації процесу виховання. *Зб. наук. пр. Полтав. держ. пед. ун-ту ім. В. Г. Короленка*. 2008. Вип. 6 : Пед. науки. С. 39-48.

20. Юсупова Н.О. Міжособистісні стосунки студентів в аспекті віртуальної взаємодії. . *Практ. психологія та соц. робота*. 2009. № 4. С. 78-80.

Викладач

доктор філософських наук,
професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

Михайлишин Г. Й.

Викладач

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

Кулик І. В.